

El patrimoni arquitectònic a la picota

Quan els bulldozers poden enderrocar ja, amb tots els permisos en regla, un valuós edifici de granit d'Encamp, i a Escaldes corre perill també una casa modernista de Puig i Cadafalch, Andorra continua òrfena de legislació sobre protecció del patrimoni artístic.

L'Hotel Rosaleda, un vistós edifici d'arquitectura de muntanya de granit ubicat al poble d'Encamp, a Andorra,

obra de l'arquitecte català Adolf Florensa, podria ser la propera víctima de la falta de legislació sobre protecció del patrimoni arquitectònic al país del Pirineu, després que el 2000 s'enderroqués per sorpresa i en el temps rècord d'unes poques hores la Casa Palau de Sant Julià de Lòria, una torre d'estiueig d'estil eclèctic català que tenia per mèrit principal ser peça única en el seu gènere a Andorra.

Però, a diferència de la Casa Palau, que va ser aterrada sense el permís adequat pel seu propietari, l'excap de Govern Òscar Ribas —una falta administrativa que no va ser sancionada—, l'Hotel Rosaleda té des de fa dos mesos l'autorització preceptiva d'enderroc, atorgada pel Comú d'Encamp i —en defecte del Govern— pels tribunals de justícia.

Tot i això, i malgrat que la propietat afirma haver començat ja l'enderrocament per alguna part de l'interior de la casa, no sembla pas que aquella tingui, en el fons, una intenció real d'aterar l'edificació, i més aviat tot apunta que vol esgrimir l'amenaça d'enderrocament per forçar una negociació amb el Comú i amb el Govern que podria portar a l'aprovació d'un projecte urbanístic que salvaria aquesta obra tan emblemàtica.

Les espases, però, estan alçades, i la realitat és que en qualsevol moment els propietaris poden ordenar l'acció dels bulldozers, que no podrien ser aturats pel Govern en virtut d'un precipitat decret de protecció d'edificis singulars

promulgat ara fa un mes, quan ja existia el permís per enderrocar l'Hotel Rosaleda.

Un edifici emblemàtic. L'Hotel Rosaleda, inaugurat el 1943, és un gran edifici de granit, amb abundància de ferros forjats i amb balcons i altres acabats de fusta, una mostra bella i elegant d'arquitectura de muntanya que un empresari català resident a Andorra, Pere Puigsubirà, va encarregar a un dels arquitectes més prestigiosos del moment a Catalunya, Adolf Florensa, autor de diversos edificis emblemàtics de la Via Laietana de Barcelona, com el del Foment del Treball, les Cases Cambó i el Casal del Metge, restaurador del castell de Peralada i dissenyador de peces d'arquitectura industrial com la fàbrica Elizalde del carrer de Còrsega o la fàbrica de paper del comte de Godó al Poble nou barceloní.

Aquest hotel, que en la seva època d'esplendor va provocar que l'escriptor català Lluís Capdevila escrivís que "l'Hotel Rosaleda és tan luxós, tan confortable, com el Meurice parisenc o el Negresco de Niça", tot afegint l'aclariment: "el seu luxe és un luxe d'operta", forma part decisiva de la història de l'hoteleria andorrana i de la mateixa història d'Andorra com a país de frontera, cosa que, afegida al seu valor arquitectònic intrínsec, ha fet que el servei del Patrimoni Nacional d'Andorra en recomanés la inclusió en la llista d'edificis classificats que haurà de ser emparada per la futura llei del patrimoni.

Entrat en decadència als anys 80 i deixat d'explotar durant els 90, l'edifici necessita no sols una reforma general,

A Andorra la classe política no està avesada a limitar legalment els interessos privats en favor del patrimoni cultural o del medi ambient. Ara, l'Hotel Rosaleda i l'edifici modernista de Puig i Cadafalch a l'avinguda Carlemany d'Escaldes en pateixen les conseqüències.

sinó també una actuació estructural, que la propietat —que ha donat mostres inequívokes de sensibilitat— es mostra disposada a emprendre, sense sol·licitar cap compensació econòmica, si el seu projecte rehabilitador és aprovat.

La història del projecte de rehabilitació de l'hotel, certament rocambolesca, va iniciar-se el setembre del 1999, quan la propietat —una societat formada pels fills del fundador— va elaborar un projecte de reforma i ampliació que, tot conservant l'edifici existent, n'hi afegia un d'annex que s'havia de construir damunt la parcel·la adjacent per la part posterior. La propietat adduïa que perquè la rehabilitació de l'hotel fos econòmicament viable calia augmentar el nombre d'habitacions amb un cos annex.

El projecte va ser sotmès als tècnics d'urbanisme del Govern i als del Patrimoni Nacional, però, malgrat les recomanacions favorables d'aquests, no va ser acceptat pel Comú d'Encamp, adduint que estava fora de normes. Davant la negativa del Comú a trobar cap solució alternativa per salvar l'edifici, la propietat va sol·licitar el permís d'enderrocament, que el Comú va atorgar d'ofici, si bé el Govern, per la seva banda, va fer silenci administratiu i va caldre un procés d'apel·lació judicial perquè a la propietat

El Govern andorrà va fer un esforç per salvar l'hotel, però va arribar tard

li fos reconegut —a manca d'una llei del patrimoni— el seu dret a enderrocar.

Si bé de la cronologia dels fets es desprèn que el Comú d'Encamp no sembla disposat a fer cap pas per salvar l'edifici, el Govern sí que va fer un últim intent amb la promulgació, els darrers dies del 2002, d'un decret que establia una moratòria d'un any —durant el qual s'espera que s'aprovi la llei del patrimoni— per a qualsevol obra que afecti cap dels onze edificis de propietat privada o comunal d'una llista en la qual figura l'hotel d'Encamp. Malgrat això, fonts jurídiques han manifestat que en el cas de l'Hotel Rosaleda aquest decret no té cap força, ja que en promulgar-se ja havia començat —teòricament— l'enderrocament, amb tots els permisos en regla, i una norma legal no pot tenir efectes retroactius.

Puig i Cadafalch, a la corda fluixa. No és només l'emblemàtica obra d'Adolf Florensa la que perilla a Andorra. També penja d'un fil una casa projectada per l'arquitecte modernista català Josep Puig i Cadafalch, situada a

l'avinguda Carlemany d'Escaldes. El seu propietari ha presentat una sol·licitud d'enderrocament, un permís que el Comú d'Escaldes —Engordany ha negat ja dues vegades, si bé la propietat pot recórrer a la justícia amb perspectives de resolució favorable mentre no hi hagi una llei que vetlli pel patrimoni.

El projecte de llei del patrimoni dorm des de fa temps dins els calaixos governamentals. I és que a Andorra la classe política encara no està gaire avesada a limitar legalment els interessos privats en favor del patrimoni cultural o del medi ambient. Projectada fa cinc anys pel ministre de Cultura Pere Canturri —que va fer esforços vans per fer-la passar pel consell de ministres— i ignorada pel seu successor, Enric Pujal —mà dreta del cap de Govern, Marc Forné—, sembla que ara es vol tornar a relançar aquesta llei. Si més no per l'actual responsable de Cultura, Xavier Montané, que ha promès enviar-ne el projecte al Parlament en pocs mesos.

Àlvar Valls